

Exam. Code : 103201

Subject Code : 1043

B.A./B.Sc. Ist Semester

SOCIOLOGY (Fundamentals of Sociology)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—(1) Section—A consists of **TEN** questions. Attempt any **SEVEN** questions with length upto half page. Each question carries **4** marks.

(2) Section—B consists of **FOUR** Units. Each Unit has **TWO** questions. Attempt **SIX** questions (selecting at least **ONE** from each unit) in all. Each question carries **12** marks.

SECTION—A

1. Write short answers on **SEVEN** questions with length upto half page : **(4×7=28)**

- (i) Importance of Sociology
- (ii) Relationship of Sociology with Political Science
- (iii) Formal School of Sociology
- (iv) Characteristics of Community

- (v) Institution
- (vi) In Group and Out Group
- (vii) Reference Groups
- (viii) Characteristics of Social Structure
- (ix) Role Conflict
- (x) Ascribed Status.

SECTION—B

Attempt **SIX** questions (selecting at least **one** from each unit) in all. Each question carries **12** marks. ($12 \times 6 = 72$)

UNIT—I

2. Define Sociology. Discuss nature of Sociology.
3. Discuss relationship of Sociology with History and Psychology.

UNIT—II

4. What do you understand by society ? What are the characteristics of Society ?
5. Define Association. Differentiate between Community and Association.

UNIT—III

6. Define Groups. Discuss various characteristics of groups.
7. Define and differentiate between Primary and Secondary Groups.

UNIT—IV

8. Define Social Structure. Discuss norms and values as elements of social structure.
9. Status and role are two aspects of same coin. Comment.

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :—**(1) ਭਾਗ ਓ ਵਿੱਚ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਅੱਧੇ ਪੇਜ ਤੱਕ ਲਿਖੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।
- (2) ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। (ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ)। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਕੋਈ ਸੱਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਅੱਧੇ ਪੇਜ ਤੱਕ ਦਿਉ : (4×7=28)
  - (i) ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
  - (ii) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ
  - (iii) ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਉਪਚਾਰਿਕ ਸਕੂਲ
  - (iv) ਸਮੁਦਾਇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
  - (v) ਸੰਸਥਾ
  - (vi) ਇਨ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਆਉਟ ਗਰੁੱਪ

- (vii) ਸੰਦਰਭ ਸਮੂਹ
 (viii) ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
 (ix) ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਘਰਸ਼
 (x) ਜਿੰਮੇਦਾਰ (Ascribed) ਸਥਿਤੀ।

ਭਾਗ—ਅ

ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। (12×6=72)

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?
5. ਅਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸਮੂਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

7. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਤੇ ਮਾਧਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਇਕ ਹੀ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਟਿਪਣੀ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਭਾਗ ਕ ਮੇਂ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਕੋਈ ਸਾਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ ਆਥੇ ਪ੍ਰਠ ਤਕ ਦੋ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 4 ਅੰਕ ਹੈਂ।
- (2) ਭਾਗ ਖ ਮੇਂ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟੋਂ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਯੂਨਿਟ ਮੇਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਸਭੀ ਮੇਂ ਸੇ ਛ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। (ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਯੂਨਿਟ ਮੇਂ ਸੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜੜ੍ਹ ਕਰੋ) ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 12 ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ-ਕ

1. ਕੋਈ ਸਾਤ ਲਖੁ ਉਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ ਆਥੇ ਪ੍ਰਠ ਤਕ ਦੋ : **(4×7=28)**
- (i) ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾ ਸਹਤਕ
- (ii) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਜ਼ਾਨ ਕੇ ਸਾਥ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾ ਸੰਬੰਧ

- (iii) समाजशास्त्र का औपचारिक स्कूल
- (iv) समुदाय की विशेषताएं
- (v) संस्था
- (vi) इन ग्रुप तथा आउट ग्रुप
- (vii) संदर्भ समूह
- (viii) सामाजिक संरचना की विशेषताएं
- (ix) भूमिका संघर्ष
- (x) जिम्मेदार (Ascribed) स्थिति।

भाग-ख

नोट :— सभी में से छः प्रश्न (प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न करें) प्रत्येक प्रश्न के 12 अंक हैं।

(12×6=72)

यूनिट-I

2. समाजशास्त्र परिभाषित करो। समाजशास्त्र की प्रकृति की चर्चा करो।
3. समाजशास्त्र का इतिहास तथा मनोविज्ञान के साथ संबंध की चर्चा करो।

यूनिट-II

4. समाज से आप क्या समझते हैं ? समाज की विशेषताएं क्या हैं ?
5. एसोसिएशन को परिभाषित करो। समुदाय तथा संघ के मध्य अंतर स्पष्ट करो।

यूनिट-III

6. समूह परिभाषित करो। समूहों की विभिन्न विशेषताओं की चर्चा करो।
7. प्राथमिक और माध्यमिक समूहों को परिभाषित करें तथा इनमें अंतर स्पष्ट करें।

यूनिट-IV

8. सामाजिक संरचना को परिभाषित करो। सामाजिक संरचना के तत्वों के रूप में मानकों और मूल्यों की चर्चा करो।
9. स्थिति और भूमिका एक ही सिक्के के दो पहलू हैं। टिप्पणी करो।